

6. Григоренко Т. М. Формування франчайзингових роздрібних торговельних мереж / Т. М. Григоренко // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. - К., 2010. - Вип. 12 (115). - С. 147 - 153.

Столярова В.В.

ОЦІНКА ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ

В умовах впровадження методології Концепції сталого розвитку національного господарства та регіонів аналіз комплексності соціально-економічного розвитку доцільно здійснювати за допомогою системи глобальних вимірів сталого розвитку, яку було в свій час запропоновано Інститутом прикладного системного аналізу НАН України та МОН України.

Індекс (рівень) сталого розвитку розраховується як усереднена сума індексів для трьох вимірів: екологічного (Іев), соціального (Ісв), економічного (Іекв) з відповідними ваговими коефіцієнтами [1].

Індекс сталого розвитку на національному рівні для порівняння України з іншими країнами світу розраховується за формулою:

$$I_{cr} = 0,37 * I_{ев} + 0,33 * I_{св} + 0,43 I_{екв} \quad (1),$$

де: * - масштабуючі коефіцієнти для забезпечення однакової ваги екологічного, соціального і економічного вимірів.

Локальні індекси екологічного, соціального і економічного розвитку та їх індикатори вимірюються в різних одиницях і мають різні інтерпретації. Їх нормування здійснюється в діапазоні від 0 до 1: найгірші значення індикаторів відповідають числовим значенням, близьким до 0, а найкращі – наближають ці значення до 1.

Індекс екологічного виміру (Іев) оцінюється за допомогою Індексу ESI (Environmental Sustainability Index), вирахованого Центром з екологічного законодавства та політики Єльського університету (США). Індекс ESI сформований з 21 екологічного індикатора, які розраховуються на основі використання 76 наборів екологічних даних про стан природних ресурсів в країні, рівень забруднення навколишнього середовища в минулому і сьогодні, зусилля країни щодо управління екологічним станом, її здатність покращити екологічні характеристики.

Кількісні оцінки Індексу ESI здійснюються з використанням 5-ти критеріїв: наявність національної екологічної системи; можливість протидії екологічним впливам; зниження залежності людей від екологічних впливів; соціальні та інституціональні можливості країни відповідати за екологічні виклики; можливість глобального контролю за екологічним станом країни.

Індекс екологічного виміру доцільно використовувати для підготовки і прийняття рішень на національному та регіональному рівнях в єдиній системі соціального та економічного виміру сталого розвитку країни.

Індекс соціального виміру (Ісв) формується шляхом усереднення трьох глобальних індексів: Індексу якості і безпеки життя (Ія); Індексу людського розвитку (Ілр); Індексу суспільства, заснованого на знаннях, або К-суспільства (Ікс). Індекс якості і безпеки життя (Ія) формується за допомогою наступних дев'яти індикаторів: ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності; середньої тривалості життя населення країни; рейтингу політичної стабільності і безпеки країни; кількості розлучених сімей на 1000 населення; рівня громадської активності (активність профспілок, громадських організацій та ін.); різниці за географічною широтою між кліматично теплішими і холоднішими регіонами країни; рівня безробіття країни; рівня політичних і громадянських свобод в країні; співвідношення між середньою заробітною платою чоловіків і жінок.

Індекс людського розвитку (Ілр) формується за допомогою трьох індикаторів: середньої тривалості життя населення країни; рівня освіченості та стандарту життя населення країни, що вимірюється ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності.

Індекс суспільства, заснованого на знаннях, або К-суспільства (Ікс) визначається трьома основними індикаторами: інтелектуальними активами суспільства; перспективністю розвитку суспільства та якістю розвитку суспільства. В свою чергу ці індикатори формуються за допомогою 15 наборів даних про рівень охоплення молоді освітою та інформацією, інвестиційний клімат у країні, рівень корупції, нерівність розподілу матеріальних і соціальних благ, рівень дитячої смертності та інш.

Методологія розрахунку цих індексів на регіональному рівні ще до кінця не розроблена. Тому одним з перспективних методів оцінки комплексності розвитку поки що залишається метод розрахунку Індексу людського розвитку (Ілр) за методикою Програми розвитку ООН (ПРООН).

В Україні - першій країні Центральної і Східної Європи та СНД, що приєдналася до цієї оцінки, — розрахунки Ілр здійснюються з 1995 року [2].

Міжнародна методика розрахунку Ілр передбачає використання показників про стан здоров'я населення, рівень освіти і добробут.

Показники здоров'я представлені показником-параметром очікуваної тривалості життя при народженні; рівень освіти характеризують показники писемності дорослого населення й охоплення навчанням певних вікових груп; добробут визначається як обсяг валового внутрішнього продукту, розрахований на душу населення.

Інтегральний індекс Ілр розраховується за формулою простої середньої арифметичної індексів окремих складових:

$$I_{lr} = (I_{life} + I_{educ} + I_{inc}) / 3 \quad (2),$$

де: I_{life} - індекс тривалості життя;

I_{educ} - індекс рівня освіти населення;

I_{inc} - індекс добробуту населення (скоригований реальний ВВП на душу населення).

Складовими інтегрального індексу регіонального людського розвитку є індекси: демографічного розвитку, розвитку ринку праці, матеріального добробуту, умов проживання населення, стану та охорони здоров'я, рівня освіти, соціального середовища, фінансування людського розвитку, екологічної ситуації.

Складовими інтегрального індексу соціально-економічного розвитку є індекси: макроекономічної ефективності, розвитку фінансової сфери, зовнішньоекономічної діяльності, розвитку економічної інфраструктури, інвестиційної привабливості регіону.

Спеціальні (вільні) економічні зони (С(В)ЕЗ) створювались в Україні відповідно до Закону України 1992 року „Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”.

С(В)ЕЗ визначає ту частину території України, на якій діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування і дії чинного українського законодавства, що передбачає запровадження пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності вітчизняних та іноземних юридичних і фізичних осіб.

Вказаним законом метою створення С(В)ЕЗ вважається залучення іноземних інвестицій, нарощування експорту товарів і послуг та збільшення поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції. Як напрямок прискорення соціально-економічного розвитку нашої держави створення та діяльність С(В)ЕЗ передбачає залучення нових технологій, ринкових методів господарювання, розвиток інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів.

В Концепції створення спеціальних (вільних) економічних зон, затвердженій Постановою Кабінету Міністрів ще у 1994 році, були визначені загальні принципи та стратегія розвитку С(В)ЕЗ як інструменту досягнення відкритості економіки України зовнішньому світу та стимулювання міжнародної економічної співпраці на основі залучення іноземних інвестицій.

Території пріоритетного розвитку (ТПР) - це спеціальна частина території держави, що, як правило, збігається із границями діючих адміністративно-територіальних утворень, де вводиться спеціальний (пільговий) режим інвестиційної діяльності, спрямований на залучення додаткових інвестицій для забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку регіону.

ТПР в Україні створювалися, насамперед, для: проведення структурної перебудови народного господарства; подолання депресивного характеру розвитку галузей і регіонів; зміни нераціональної структури виробництва; рішення проблем зайнятості; збереження й відтворення науково-технічного потенціалу; подолання наслідків техногенних і екологічних катастроф, а також наслідків стихійних лих.

Принципово новим підходом до оцінки впливу діяльності спеціальних територій на соціально-економічний розвиток регіонів є рекомендація побудови балансу фінансових ресурсів регіону, який доцільно формувати за такими показниками (ознаками):

- загальні фінансові ресурси регіонального розвитку, які складаються в межах даної території;
- фінансові ресурси, які залучаються в регіон суб'єктами ринку на засадах спеціального режиму інвестиційної діяльності;
- сума митних та податкових пільг, яка надається суб'єктам ринку завдяки їх розміщенню в С(В)ЕЗ та ТПР;
- фінансові ресурси, які вилучаються з регіону суб'єктами національної економіки та органами державного управління;
- сальдо фінансових ресурсів.

В майбутньому необхідно визначити характеристики конкурентних переваг та обмежень стратегічного розвитку усіх спеціальних та депресивних територій України на основі SWOT-аналізу та розробки перспективних балансів фінансових ресурсів регіонів.

Література

1. Столяров В.Ф., Ямко Ю.Ю. Національний та регіональний вимір української економіки в контексті глобалізації – К.: КНУТД, 2007. – 44 с. Укр. мовою.
2. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан/ РВПС України НАНУ, ПРООН, К., 2002. –124 с.

Трунов Д.Н.

КОНЦЕПЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ АКТИВАМИ В ДОСТИЖЕНИИ ПОСТАВЛЕННЫХ ЦЕЛЕЙ

Традиционно экономический подход трактует активы как совокупность экономических ресурсов компании, представленных совокупностью имущественных ценностей, и которые используются для получения прибыли этой компанией. Управление активами, в таком случае, должно подразумевать некоторую деятельность, специально направленную на как можно более эффективное с точки зрения получения прибыли применение упомянутых ресурсов.

Понятие «Управление активами» также часто ассоциируется с инвестиционной деятельностью. Как пример, можно упомянуть так называемые компании по управлению активами (КУА), которые привлекают денежные средства других компаний или физических лиц и инвестируют эти средства в активы, способные принести доход, который и будет впоследствии поделен между компанией и вкладчиками.